

vor tidligere Stilling, vor Politik siden 1872, at lade Kommunitetet dække Universitetets Underbalance. Jeg kommer dernæst til den anden Side af Sagen, nemlig hvorfor man i 1871—72 var uvillig til at gaa ind paa det Lovforslag. Det var ikke, fordi man, som det ærede Medlem mente, vilde styrte Ministeriet dengang, da var man endnu ikke naaet dertil (Bille: Det har jeg heller ikke sagt) — det ærede Medlem mente dog, at man ved at tvinge Universitetet til at opspise sin Kapital, smedede et Baaden, der vilde kunne bruges ogsaa til at styrte Ministeriet med —; nei, det var ikke Marsagen til, at man i 1871 ikke vilde gaa til en Sammensmeltning af Universitetets, Kommunitetets og polyteknisk Lærestalts Fonds. Nei, der var to Grunde dertil. Den ene var den, at man overhovedet var mod de separate Fonds, og den anden den, at man i det Hele ønskede en Reform af Universitetets Stilling. Jeg tror nu ikke, at Universitetets Inspektion er saa ustyrlig som den ærede sidste Taler mente, og jeg kan heller ikke erkjende, at det i og for sig vilde være saa ubilligt at faae en saa gammel Fundats, som Universitetets dog egentlig er, gennemset, selv ikke efter det ærede Medlems Fremstilling. Han var villig til at erkjende, at der var adskilligt Forældet derved; men saa maa det følgerigtigt ogsaa kunne trænge til et Genrensyn, der jo ikke er ensbetydende med en Omstyrkning af alle de bestaaende Forhold. Altsaa paa den ene Side var man imod de særlige Fonds. Det var den ene Grund, hvorfor man ikke i 1871—72 vilde gaa den Vej, som den daværende Kirkeminister foreslog, og den anden var den, at man ønskede en alvorlig Reform af Universitetet, navnlig en friere Stilling og en større Lærefrihed. De Veie, ad hvilke den skulde komme tilhede, skal jeg ikke her indlade mig paa; men en af Veiene var Indførelsen af Examenkommissioner, hvorved man mente at kunne adskille Fabrikationen af Embedsmand fra den mere frie videnskabelige Uddannelse. Det er jo allerede nu saaledes, at de Studerende, som ville tage Embedsexamen, hovedsagelig søge ud til Manufakturere, og det var ganske vist ønskeligt, om Universitetets Professore med Hensyn til hele deres Maade at lære og virke paa maatte blive stillede saa frit, at de ikke vare nødsagede til at tage dette smaalige Examenhensyn. Dette var Grundene, hvorfor man i 1871—72, 1872—73 og de følgende Aar finantseft skillede sig saaledes til Universitetet, som man gjorde. Man skal ikke sige, at det var Ministerformerier, Ministergriller eller andre Griller, som vare Skyld heri; nei, det var Sagen reelt i og for sig. Altsaa, jeg gjentager: Det, at forlange Universitetets Fundats gennemset, det, at give Universitetets Inspektører en anden Stilling end den, de nu have, det, at faae en Examenkommission med Mere, er Ting, som man mere eller mindre har sat i Forbindelse med den Stilling, som Rigsda-

gen og Folketingsret i de sidste syv Aar har indtaget. Naar man altsaa nu skulde slutte en saadan Fred som den, den sidste ærede Taler ønskede, saa vilde en saadan Fred betyde, at vi ensidig skulde bortgive Alt, hvad vi havde, og at han skulde have Sit; men en saadan Fredsslutning vil jeg ikke være med til, og jeg tror heller ikke, at den vilde være til Gæld for Udviklingen (Afskydelse af Bille). So, jeg ønsker gjerne en Fredsslutning, men ikke en saadan Fredsslutning. (Berg: Ikke Underkastelse!) Nei, jeg ønsker ikke Underkastelse. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Bille) bemærkede, at jeg ikke vilde have Fred. So, det veed det ærede Medlem meget godt, at jeg gjerne vil. Det ærede Medlem maa kjende mig saa godt, at han maa vide, at jeg snarere er for fredelig end for krigsrig; men jeg er ikke naaet saavidt, at jeg ønsker en saadan Underkastelse, og ikke saa vidt, at jeg vil gaa ind paa, at man fra den ene Side skal have Alt, hvad man forlanger, og fra den anden Side aldeles Intet, og jeg haaber heller ikke at skulle komme saavidt. Jeg har baade set og hørt, at man siger: Dersom I nu vedtage de Forslag, som vi sætte Pris paa, saa kunne vi daaare tale om, om I ogsaa kunne faae Noget af Eders; men den Slags Fredsslutninger tror jeg ikke ere sunde, og dem tror jeg ikke, at Flertallet her i Thinget vil gaa ind paa. Det ærede Medlem var fremdeles meget imod, at Universitetet skulde være undergivet værlende Strømninger. Dette tror jeg nu engang, det maa være, og jeg tror ogsaa, at det er heldigt, at det er det, thi ellers ere vi jo netop inde paa det, som jeg kaldte det Laugsbundne. Dette vilde dog ikke være heldigt, og det kan dog vistnok heller ikke være det ærede Medlems Mening eller Ønske, at vi nu ved Lov skulde hjælpe til at frede saadanne Anskuelser, og hjælpe til, at saadanne Anskuelser kunne blive ved at være eneraadende ved Universitetet i Fremtiden. Forøvrigt vil jeg sige de Herrer, at selv om de nu fik vedtaget et Lovforslag som dette, saa vilde det dog kun være en Bom af den Beskaffenhed, at, naar der virkelig kom en Strøm, hvori der var nogen Kraft, og naar denne Strøm mente, at Bommen var til Hindrer for den, saa vilde den uden videre flaa Bommen i Stykker. Jeg tror ikke, at den Slags Bomme ere stikke til at holde igjen, naar der virkelig kommer en Strøm med Kraft i. Altsaa, jeg tror ikke, at de Herrer herved vilde kunne naae at se deres Ønsker opfyldte; men jeg skal slutte med at sige, at det, som foreligger i dette Lovforslag, er imod den Stilling, som Finantsudvalget i de sidste syv Aar har indtaget, og altsaa ogsaa imod den Stilling, som Folkethingets Flertal og Rigsdagen i sin Helhed har indtaget; thi, idet Rigsdagen er gaaet ind paa disse Finantslove, har den anerkjendt dem, hvad ogsaa de almenagtede Regjeringer derved have gjort. Det